

1. ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Μυρτώ Δραγώνα- Μονάχου, Ομότιμη Καθηγήτρια Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Αθηνών και Πανεπιστημίου Κρήτης

Ερωτήσεις

Για τη συγγραφή δοκιμίου/ άρθρου από τους φοιτητές

1. Ηθική και Μ.Μ.Ε. Το πρόβλημα της αντικειμενικότητας και οι κώδικες δεοντολογίας
2. Έχει κάποιος δικαίωμα ή υποχρέωση να καταγγείλει σκάνδαλα σε μια επιχείρηση, στην οποία εργάζεται, και δικαιούται να παραβαίνει εντολές που ελέγχονται ηθικά;

Στοιχειώδης Βιβλιογραφία:

1. Μυρτώ Δραγώνα- Μονάχου, *Σύγχρονη Ηθική Φιλοσοφία*, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, σσ. 353- 478
2. *Εργασία και Επάγγελμα, Όψεις Εφαρμοσμένης Ηθικής*, (επιμ.) Δ. Κούτρας, Αθήνα, Στοιχειαγρα, 2002

2. ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Διονύσης Δρόσος, Επίκουρος Καθηγητής Ηθικής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ηθική της Εργασίας στον Adam Smith

Ερωτήσεις

Για τη συγγραφή δοκιμίου/ άρθρου από τους φοιτητές

1. Διάκριση του δικαίου από την ηθική· η διαχωριστική γραμμή των εν λόγω δύο ‘περιοχών’ είναι *a priori* δεδομένη ή συναρτάται -και πώς- με το ιστορικό στάδιο και τον τύπο κοινωνικής οργάνωσης και αναπαραγωγής;
2. Ποιά είναι τα χαρακτηριστικά των βασικών ‘τρόπων επιβίωσης’ [modes of subsistence], σύμφωνα με το ιστορικό σχήμα εξέλιξης που ακολουθεί ο Adam Smith και η Σκωτική ιστορική σχολή; Κυρίως: ποια είναι η συσχέτιση μεταξύ τρόπου οργάνωσης της κοινωνικής εργασίας, προσδιορισμού των ηθικών αρετών και τύπου διακυβέρνησης;
3. Γιατί το ‘εμπορικό στάδιο’ της κοινωνίας χαρακτηρίζεται από τους Σκώτους, ως ‘πολιτισμένη κοινωνία’ [civilized society]; Τί προσδιορίζει και τί απειλεί την *αξιοπρέπεια της εργασίας* σε αυτόν τον τύπο κοινωνίας;
4. Με κριτήριο την ιδέα του κλασικού φιλελευθερισμού περί της προοδευτικής χειραφέτησης του εργαζόμενου προσώπου, κατά την ανιούσα των ιστορικών σταδίων, πώς θα αποτιμούσατε την ‘αξιοπρέπεια της εργασίας’ στις συνθήκες του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου νεοφιλελευθερισμού;

Στοιχειώδης ενδεικτική βιβλιογραφία

Smith Adam: *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*
The Glasgow Edition of the Works and Correspondence of Adam Smith. Liberty Classics Indianapolis 1981

Smith Adam: *The Theory of Moral Sentiments*
The Glasgow Edition of the Works and Correspondence of Adam Smith. Liberty Classics Indianapolis 1982

Smith Adam: *Lectures on Jurisprudence*.
The Glasgow Edition of the Works and Correspondence of Adam Smith. Liberty Classics Indianapolis 1982

Allan David: *Virtue, Learning and the Scottish Enlightenment. Ideas of Scholarship in Early Modern History*
Edinburgh University Press, 1993.

Cassirer Ernst: *La Philosophie des Lumières* [traduit de l'allemand et présenté par Pierre Quillet]. Fayard, 1966.

Γράβαρης Διονύσης: *Εκπαίδευση και Πολιτική Οικονομία: Αρχές Εκπαιδευτικής Πολιτικής στους A.Smith, J.S.Mill και A.Marshall*, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Αθήνα 1994.

Δρόσος Διονύσης: *Αγορά και Κράτος στον Adam Smith. Κριτική στην αναδρομική θεμελίωση του νεοφιλελευθερισμού*. Εκδ. Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα. Αθήνα, 1994.

Drosos D.G.: "A.Smith and K. Marx : Alienation in Market Society", *History of Economic Ideas* IV

Δρόσος Διονύσης.: "Μια όψη της σκωτικής κληρονομιάς του Kant: ο διάλογος Hume-Smith και τα όρια της εμπειρικής αισθηματοκρατίας". Συνέδριο: *Immanuel Kant. 200 Χρόνια Μετά*. Τομέας Φιλοσοφίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 2004. Εκδόσεις Νήσος, 2006.

Dwyer John: *Virtuous Discourse: Sensibility and Community in Late Eighteenth-Century Scotland*, John Donald Publishers Ltd., 1987

Griswold Charles: *Adam Smith and the Virues of Enlightenment*. Cambridge University Press, 1999.

Haakonssen Knud: *The Science of a Legislator. The Natural Jurisprudence of David Hume & Adam Smith* Cambridge University Press, 1981.

Haakonssen Knud: *Natural Law and Moral Philosophy. From Grotius to the Scottish Enlightenment*. Cambridge University Press, 1996.

Haakonssen Knud [ed]: *The Cambridge Companion to Adam Smith*. Cambridge University Press, 2006.

Ιωαννίδης Σταύρος: "Η Δικαιολόγηση της κοινωνίας της Αγοράς στη Θεωρία των Ηθικών Συναισθημάτων του Adam Smith» *Τιμητικός Τόμος "Μνήμη Σάκη Καράγιωργα" Ι.Π.Α. Π.Α.Σ.Π.Ε. Αθήνα 1988*

McNally David: *Political Economy and the Rise of Capitalism A Reinterpretation*. University of California Press, 1990.

Mathiot Jean: *Adam Smith. Φιλοσοφία και Οικονομία* (μετάφρ. Άρης Στυλλιανού), Εκδόσεις Πατάκη Αθήνα 1997.

Meek Ronald L.: "Smith, Turgot, and the 'Four Stages' Theory", *History of Political Economy* 3 (June) 1971.

Montes Leonidas: *Adam Smith in Context. A Critical Reassessment of some Central Components of His Thought*. Palgrave Macmillan, 2004.

Montes Leonidas & Eric Schliesser [eds]: *New Voices on Adam Smith*. Routledge, 2006.

Pack Spencer J.: *Capitalism as a Moral System. Adam Smith's Critique of the Free Market Economy*. Edward Elgar, 1991.

Teichgraeber Richard III: *Free Trade and Moral Philosophy*. Duke University Press, 1984.

Pocock J.G.A.: *Virtue, Commerce, and History Essays on Political Thought and History, Chiefly in the Eighteenth Century*. Cambridge University Press, 1985.

Pocock J.G.A.: *Barbarism and Religion*. Vol. II. *Narratives of Civil Government*. Cambridge University Press, 1999.

Ψυχοπαίδης Κοσμάς: “Ο Adam Smith και η κριτική της Πολιτικής Οικονομίας” *Αξιολογικά* 1, 1990

3. ΔΙΔΑΣΚΩΝ: Σταύρος Ιωαννίδης, Καθηγητής Θεσμικής Οικονομικής Πάντειο Πανεπιστήμιο

Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: Το πρόβλημα

Ερωτήσεις για συγγραφή δοκιμίου

1. Ποιες μεγάλες αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών έφεραν στο προσκήνιο το ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης;
2. Πώς συνδέεται το ζήτημα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης με την απαίτηση οι επιχειρήσεις να λειτουργούν σύμφωνα με το νόμο;
3. Ποια είναι τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα σήμερα, έναντι των οποίων οι επιχειρήσεις προσπαθούν να φανούν κοινωνικά υπεύθυνες;

4. Διδάσκουσα : Χλόη Μπάλλα, Λέκτορας Αρχαίας Φιλοσοφίας, Τμήμα ΦΚΣ , Πανεπιστήμιο Κρήτης

Θέματα δοκιμίου και συναφής βιβλιογραφία

1. Ιατρική: εμπειρία και τέχνη

X. Μπάλλα, “Εμπειρία και τέχνη στον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη. Το παράδειγμα της ιατρικής” *Σύναψις* 1 (καλοκαίρι 05): 48-55.

M. Frede, “Η εμπειρία στους αρχαίους Εμπειρικούς” *Δευκαλίων* 21/1 (2003): 23-44.

2. Ιατρικό σφάλμα, ιατρική ευθύνη

J. Allen, “Failure and Expertise in the Ancient Conception of an Art”

H. von Staden, “Incurability and Hopelessness: The Hippocratic Corpus”, στο P. Potter, G. Maloney, J. Desautels, επιμ., *La maladie et les maladies dans la collection hippocratique. Actes du VI colloque international hippocratique* (Québec, 1987).

3. Οι απαρχές της επιστήμης: Πηγές για την αρχαία ελληνική ιατρική

G.E.R. Lloyd, “Το ιπποκρατικό ζήτημα”, στο *Αρχαία Ελληνική Επιστήμη: Μέθοδοι και προβλήματα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια, 1996.

M.E. Δετοράκης, “Μετάκληση Κώων γιατρών στην Κρήτη τον 2ο αι. π.Χ.” *Κρητικά Χρονικά* 30 (1990): 51-61.

Ιπποκράτης. Ιατρική δεοντολογία. Νοσολογία. Ανθολόγηση, μετάφραση, εισαγωγές, σχόλια Δ. Λυπουρλής. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος, 2001.

4. Η επίδραση της φιλοσοφικής σκέψης στην ιατρική ηθική

- L. Edelstein, "The Professional Ethics of the Greek Physician", *Bulletin of the History of Medicine* 1956 (30): 391-419 (αναδημοσιευμένο στο *Ancient Medicine. Selected Papers of Ludwig Edelstein*, επιμ. Ο. και C.L. Temkin, Βαλτιμόρη/Λονδίνο: The Johns Hopkins University Press, 1967, 319-348.
- H. von Staden, "Character and Competence. Personal and Professional Conduct in Ancient Medicine", στο *Médecine et morale dans l'antiquité*, Vancouver/Γενεύη, 1997, 157-195.

Ενδεικτική Γενική βιβλιογραφία:

- J. Jouanna, *Ιπποκράτης*. Αθήνα: Καρδαμίτσα, 1998.
- David C. Lindberg, *Οι απαρχές της Δυτικής Επιστήμης. Η φιλοσοφική, θρησκευτική, και θεσμική θεώρηση της Ευρωπαϊκής επιστημονικής παράδοσης, 600 π.Χ.-1450 μ.Χ.*, μτφ. Η. Μαρκολέφας, Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Ε.Μ.Π., σσ. 159-88.
- V. Nutton, *Ancient Medicine*, Λονδίνο/Νέα Υόρκη, 2004.

5. Διδάσκων: Ζαχαρίας Παλιός, Επίκουρος Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Τμήμα ΦΚΣ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ηθική του Διδακτικού Επαγγέλματος **Ερωτήσεις**

Στο πλαίσιο της κοινωνικοποίησης οι μεγάλοι μεταφέρουν τον πολιτισμό τους στους νεότερους. Τίνος τον πολιτισμό (πρέπει να) μεταφέρει ο εκπαιδευτικός κατά την επαφή του με τους μαθητές;

Ο Πάουλο Φρεϊρε τόνισε πως: "ο εκπαιδευτικός που δεν επικρίνει κατά τη διδασκαλία την κοινωνική ανισότητα, τον ρατσισμό και τον σεξισμό, στην πραγματικότητα τα αναπαράγει". Να συμφωνήσετε ή να διαφωνήσετε με επιχειρήματα.

"Κι οι δάσκαλοι της νεολαίας γδαρτάδες, κόβουν στα μέτρα τους τους μαθητάδες, κάθε σημαίας πλαισιώνουν τους ιστούς, με ιδεώδεις υποτακτικούς, που είναι στο μυαλό νωθροί,μα υπακοή έχουν περισσή..."

Να σχολιάσετε τους στοίχους του Wolf Birman.

6. Διδάσκων: Νίκος Παναγιωτόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Τμήμα ΦΚΣ, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Κοινωνιολογία του επαγγέλματος. Θεωρητικά μα μεθοδολογικά προβλήματα

Ερωτήσεις

1. Γιατί η έννοια του "επαγγέλματος" δεν αποτελεί μια επιστημονική έννοια.
2. Ποιές είναι οι μεθοδολογικές συνέπειες του επιστημονικού γεγονότος πως τα ονόματα των επαγγελματιών αποτελούν κοινωνικά διακυβεύματα.

3. Ποιά ειδική μορφή επιστημολογικής εγρήγορσης οφείλει να εφαρμόσει μια επιστημονική προσέγγιση των 'επαγγελμάτων'.

Βιβλιογραφία

1. P. Bourdieu, J-C. Chamboredon, J-C. Passeron, Le metier de sociologue, Mouton, 1968

2. Luc Boltanski, Les cadres. La formation d'un groupe social, Minit, 1982

3. P. Champagne, R. Lenoir, D. Merllie, L. Pinto, Μύηση στην κοινωνιολογική πρακτική, Καρδαμίτσα, 2004, σ. 143-145, 168-178, 211-222

4. A. Desrosieres. L. Thevenot, Les categories socioprofessionnelles, La Decouverte, 1996-

7. Διδάσκων: Φιλήμων Παιονίδης, Επίκουρος Καθηγητής Ηθικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ερωτήσεις

I) Πώς θα αξιολογούσατε ηθικά τους επιστήμονες που εργάστηκαν για την κατασκευή της πρώτης ατομικής βόμβας;

II) Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το σημαντικότερο ηθικό δίλημμα που αντιμετωπίζουν όσοι ασχολούνται με την έρευνα στην επιστημονική περιοχή που σπουδάζετε;

III) Σε ποιες έρευνες δεν θα πρέπει να συμμετέχει ποτέ, κατά την γνώμη σας, ένας επιστήμονας;

[Θα ακολουθήσει άρθρο του διδάσκοντα με συναφή βιβλιογραφία)